

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Sententia D. Thomæ & sectatorum eius. membrum 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

Angelos videlicet in beatitudine præmiõe essentiali non proficere. Ratio artic. 4. præcedente est reddita. Præter ea autem quæ ibi dicta sunt, potest id confirmari: Quoniam homines beati proficere nequeunt in beatitudine: ergo neque Angeli. Consequentia videtur nota, cum sit par ratio. Antecedens verò, præter testimonia art. 4. citata, probatur ex illo ad Galat. 6. *Quæ seminaverit homo, hæc & metet: qui seminat in spiritu, de spiritu metet vitam æternam: ergo dum tempus habemus operemur bona: quasi aperit dicat, post hanc vitam non amplius esse tempus seminandi ac metendi.*

Gaudia accidentalialia beatorum an cadant sub meritum.

Commédât memoriæ doctrinam Divi Thomæ hoc loco in responsione ad tertium nempe gaudia accidentalialia, in quibus proficiunt beati, iuxta illud Luca 15. *Gaudium erit in celo super uno peccatore penitentiam agente*, ita ad beatitudinē accidentaliam beatorum pertinere, ut illa propriè loquendo, non mereantur beati, nec propriè accipiant ea in præmium: sed ex natura ipsa beatitudinis profuere, ut beatus gaudeat de bono suorum proximorum, & peculiari quadam ratione de eo, cuius ipse fuit aliquo modo causa, aut quod est alicuius, qui cum ipso magis, quàm cum aliis beatis, aliquo modo coniunctus est. Confirmari potest, eiusmodi gaudia non cadere sub merita beatorum: quoniam quoddam beati illa habeant, pendet ex libero arbitrio peccatoris, qui vult, aut non vult conuerti, suscipere aut non suscipere monitiones Angeli custodis: ergo gaudium illud non conferitur Angelo beato in præmium, sed posita beatitudine resultat in beato naturaliter ex hypothesi, quod ponatur obiectum ab alieno arbitrio pendens. Gloria corporis, aureolæ Martyrum, Virginum, & Doctorum, licet non pertineant ad gloriam animæ essentialē, cadunt tamen aliquo modo sub meritum, quod tales beati habuerunt in via, non vero sub meritum, quod post adeptam beatitudinē essentialē habeant in patria. Et de beatitudine quidem corporis, dubitandum non est, quin cadat sub meritum viæ.

Item gloria corporis & aureolæ.

QVÆSTIO LXIII.

De Angelorum malitia.

ARTICVLVS I.

Utrum malum culpe possit esse in Angelis.

Angeli sui pro natura sunt capaces malitia.

CONCLUSIO affirmat, & est de fide, ut patet ex illo Job. 4. *In Angelis suis reperit prauitatem*, & ex multis aliis testimoniis Scripturæ, ex quibus constat, Angelos de facto peccasse. Ratio potissima conclusionis est, quia habent libertatem arbitrij, neque sunt tãtæ perfectionis in suis naturalibus, quin apprehenso aliquo bono, quod rectæ rationi & legi Dei sit contrarium, amplecti illud possint per suum liberum arbitrium, atque ad eò declinare à recta ratione, & lege Dei, ac peccare, non solum contra legem supernaturalem, sed etiam contra naturalem. Neque verum est, eam felicitatem moralem, quam viribus suis naturalibus possunt comparare, esse illis naturalem, ut naturale distinguitur contra liberum, hoc est, contra id quod in eorum arbitrio est comparare, aut non comparare. Et enim licet sine difficultate comparare possint felicitatem moralem naturalem: eò quod (si attendere velint) facillè perspicere possunt, quid rationi

Beatitudo moralis an sit Angelis naturalis.

rectæ sit consonum, quidque ab ea dissonet, nullamque difficultatem patiantur ex parte sensualitatis, quam non habent: nihilominus nullum est obiectum (præter infinitum & illimitatum bonum clarè visum) comparatione cuius non habeant libertatem quoad exercitium actus, & multa sunt bona particularia cum recta ratione pugnantia, comparatione quorum libertatem habeant: quoad speciem actus, ita ut vel complecti, vel respicere illa possint, prout maluerint, ac proinde peccare possunt contra legem naturalem, tam omitiendo, quàm committendo. Ac sancti, qui id negant, veras virtutes morales in Angelis negant, imò & felicitatem moralem, laudemque ex ea consequentem.

ARTICVLVS II. & III.

Utrum Luciferi peccatum fuerit superbia appetitque esse ut Deus.

DISPUTATIO VNICA.

T hæc disputatio dilucidior sit in sequentia membra est diuidenda.

MEMBRVM I.

Sententia D. Thomæ, & sectatorum illius.

SENTENTIA D. Thomæ his duobus articulis & in responso ad quartum articuli primi, sequentibus conclusionibus continetur.

Prima est. Id quod Angelus, quando primò peccauit, appetiit, non potuit esse malum, sed bonum: quare non peccauit ex parte rei, quam appetiuit, quasi illa esset mala, sed ex parte modi eam appetendi, quia scilicet non appetiit, ut debuit.

Secunda est. Primum peccatum Angeli fuit superbia: & illud consecutum est inuidia.

Tertia est. Angelus, quando peccauit, appetiit esse ut Deus: non per æqualitatem, sed per similitudinem quamdam.

Quarta est. Primum peccatum Angeli in eo positum fuit, quod vel appetiuit suam beatitudinē naturalem, tamquam vltimum finem simpliciter, non curando de beatitudine supernaturali, ad quam ordinabatur per gratiam: vel appetiuit vltimam beatitudinē, ad quam ordinabatur supernaturaliter per gratiam, appetendo tamen illam suis viribus naturalibus, non curando de diuino auxilio. Atque in vtroque eatenus appetiuit similitudinem quamdam cum Deo, quatenus appetiuit habere suam beatitudinē vltimam ex suis naturalibus: quod est proprium Dei.

Fundamentum primæ conclusionis D. Thomæ est, quoniam arbitratu voluntatem nihil posse appetere, nisi quod per intellectum fuerit prius iudicatum esse bonum: quare cum in intellectu Angeli non fuerit error ante peccatum: alioquin pena præcessisset culpam: consequens est, ut id quod Angelus, quādo primò peccauit, appetiit, non fuerit malum, sed bonum, ac proinde ut non peccauerit ex parte rei, quam appetiuit, sed ex parte modi, quo eam appetiit, quia scilicet non ut oportuit illam appetiit. Vnde peccauit Angelus sine errore ex parte intellectus, eò quod iudicium quo ante appetitionem iudicauit, rem quam appetiit esse bonam, verum erat: at verò peccauit per actuale inaduertentiam ad modum, quem in appetendo debebat.

bebat seruire: voluntarium tamen, eò quòd porue-
rit, & ex hypothesi quòd appetebat, teneretur ad
eum aduertere. Quo fit, vt dum ita prauè appetiit,
& peccauit, fuerit quidem ignorans, non ignorantia
prauè dispositionis, qua falsò aliqui iudicauerit,
sed ignorantia negationis, qua ad id non ad-
uertit, ad quòd aduertere poterat, & tenebatur, ex
hypothesi, quòd actum appetendi eliceret.

In prima conclusione & in illius fundamento,
præter Caietanum hoc loco, Capreolum in 2. dist.
4. quaest. 1. Ferrarientem 3. contra Gent. cap. 109. &
110. & alios D. Thomæ sectatores, conuenit cum
D. Thomæ Durandus in 2. dist. 5. quaest. 1.

Tertiâ con-
clusionem pro-
bat D. Thom.

Tertiam conclusionem probat D. Thomas, quo-
niam Angelus appetiuit esse vt Deus, vt patet ex
illo Isaie 14. *Exaltabo solum meum. ascendam super
altitudinem nubium, similis ero Altissimo.* Quod licet
ad litteram intelligatur de rege Babylonis, secundum
tamen communem expositionem Sâctorum, etiam
intelligitur de Lucifero: etenim Propeta alludens
ad superbiam Luciferi describit eo loco superbiam
regis Babylonis. Præter alia, confirmare id poterat, ex
nomine Michaelis, quòd significat, *quis sicut Deus.*

Michael cur
sic dicitur.

Quia enim princeps ille, dum cum aliis Angelis bo-
nis Lucifero se opposuit, dixit, *quis sicut Deus.* Mi-
chaelis nomen obtinuit: ex quo factò ac nomine
perspicuè constat, Dei similitudinem Luciferum
appetiuisse. Subsunt verò D. Thomas: sed primus
Angelus nõ appetiuit esse vt Deus per equalitatem:
ergo per similitudinem. Minorem probat D. Tho-
mas primò, quia Angelus lumine naturali cognouit
se esse non posse æqualem Deo, vt de se patet: po-
test ve id confirmari, quia cum error in eo non an-
tecesserit culpam; sanè ante peccatum non potuit
existimare se posse esse æqualem Deo: cum ergo
electio non sit eorum quæ esse non possunt, sed
eorum dumtaxat, quæ existimantur posse esse, vt
patet ex Aristotele 3. Ethicorum cap. 2. fit vt Ange-
lus non appetierit esse, vt Deus per equalitatem.

Secundò.

Secundò, quia Angelum esse æqualem Deo, im-
plicat contradictionem, atque ad eò est non ens: sed
obiectum intellectus & voluntatis est solum ens:
ergo Angelus non potuit appetere se esse æqua-
lem Deo.

Tertiò.

Tertiò, Angelum esse æqualem Deo habet ad-
iunctum Angelum non esse, quia implicat contra-
dictionem Angelum esse, & non esse inferiorem
Deo: ergo contra naturale desiderium Angeli, quo
naturaliter suum esse, suamque conseruationem
appetit, est appetere equalitatem cum Deo, ac pro-
inde illam appetere non potuit.

Quartâ con-
clusionem D.
Thomæ, vt ex
plicent eius
sectatores.

Circa quartam conclusionem Caietanus & Fer-
rariensis locis citatis arbitrantur, D. Thomam magis
inclinasse in eam partem, vt diceret, Luciferum
peccauisse, quòd appetiuerit suam beatitudinè natu-
ralem tanquam vltimâ simpliciter, non curando
de beatitudine supernaturali, quam quòd appe-
tuerit beatitudinem supernaturalem ex suis natura-
libus, non curando de auxilio diuino. Vtrumque
tamen affirmasse tanquam probabile. Capreolus
verò loco citato potius tanquam opinionem Diui
Thomæ defendit, appetiuisse beatitudinem super-
naturalem ex suis tantum naturalibus, id quòd
multi ex recentioribus D. Thomæ sectatoribus so-
lent probabilius iudicare: tamen alij adhæreant
Caietano & Ferrariensi, quibus fauere videntur
nonnulla Augustini testimonia. 11. enim super Ge-
nesim ad litteram c. 2. de Lucifero ait: *Factus conti-
nuò se à luce veritatis auertit, superbia tumidus, & pro-
pria potestatis delectatione corruptus: vnde beatus, atque
Molina in D. Thom.*

A angelice viæ dulcedinem non gustauit, quam non vique
acceptam fastidiuit, sed nolendo recipere deseruit, &
amisit. Continuo impius, consequenter & mente cæcus,
non ex eo, quòd acceperat, cecidit, sed ex eo quòd acce-
peret, si subdi voluisset Deo, quòd profectò quia noluit, &
ab eo, quòd acceperat erat, cecidit. Et 22. de Ciui. Dei
c. 1. *Mali angeli sui, inquit, potestate delectati, velut
bonum suum sibi ipsi essent, a superiori communi omnium
beatifico bono ad propria desuxerunt.* Et lib. 14. c. 13.

Quid, inquit, est superbia, nisi peruersa celsitudinis ap-
petitus? Peruersa enim celsitudo est, deserto eo cui debet
animus inherere principio, sibi quodammodo fieri, atque
esse principium. Hoc fit, cum sibi nimis placet, cum ab illo
bono incommutabili deficit, quòd ei magis placere de-
bit, quam ipse sibi. Attamen, si Augustinus locis ci-
tatis attentè legatur, sanè inde non colligitur Au-
gustinum fuisse arbitratum, peccatum Angelorum in
aliquo eorum, quæ D. Thomas 4. conclusio. asserit,
fuisse positum: sed solù Angelum peccasse, quia se,
propriumque còmodum ac excellentiâ, plusquam
Deo obedire, etique subiici, diligendo, aliquid con-
tra Dei obediendum elegit. Quo pacto affirmat c. 13.
citato, eam peccasse, quam constat, nec peccasse
appetendo suam beatitudinem naturalem, nec ap-
petendo supernaturalem ex suis naturalibus.

C Obseruant sectatores D. Thomæ, duobus mo-
dis posse intelligi Luciferum peccasse, siue in eo
quòd appetiuerit suam beatitudinem naturalem, vt vlti-
mâ simpliciter, siue in eo quòd appetierit beatitu-
dinem supernaturalem ex suis viribus, non curando
de auxilio diuino. Vno, ita vt sola beatitudo sit res,
quâ appetit, obiectumque, volitum, non verò modus
ille, videlicet, vt vltima, aut ex naturalibus non cu-
rando de auxilio diuino, sed modus teneat se solùm
ex parte actus appetendi tanquam modus illius, non
verò ex parte rei volitæ. Altero, ita vt tam beati-
tudo, quam modus se teneat ex parte rei volitæ,
quasi vtrumque fuerit formaliter volitum ab Ange-
lo, nempe & beatitudo sua naturalis, & esse vltimam
finem simpliciter, aut beatitudo supernaturalis, &
non esse ex auxilio & gratia diuina, sed ex suis tan-
tum naturalibus. Tunc dicunt, D. Thomam non
hoc secundo modo intellexisse: eo enim dato, Ange-
lus appetiuerit malum, præcessissetque in intel-
lectu error, quo id, quòd ita appetebat, iudicasset
bonum. Præterea appetiuerit, quòd esse non posset
(quippe cum fieri nequeat, vt supernaturalis beati-
tudo sine auxilio gratiæ viribus solis naturæ obti-
neatur, stantèque ordinatione diuina, qua Angelus
ad vltiorem finem supernaturalem ordinabatur,
fieri etiam non posset, vt naturalis beatitudo esset
vltima simpliciter) quibus pugnantis docuit Diuus
Thomas. Quòd fit, vt non intellexerit secundo mo-
do, sed primo: ita scilicet quòd, si peccauit appe-
tendo suam beatitudinem naturalem, formaliter solùm
voluit beatitudinem suam naturalem tanquam rem
volitam, & quia eam non ordinauit ad beatitudinem
supernaturalem, vt tenebatur, interpretatiuè ac im-
putatiuè voluit illam, vt vltimâ finem simpliciter, at-
que ita peccauit, & deuiauit à recta ratione, & lege

D

E Dei ex parte modi appetendi, & rei interpretatiuè
ac imputatiuè volitæ, non verò ex parte rei forma-
liter volitæ: ad quòd necessarius non erat error in
intellectu: sed satis erat inconsideratio eius, ad quòd
tenebatur aduertere, quòdque debebat seruire in
modo appetendi, eo ipso quòd appetebat obiectum
principale: ad id namque, quòd est formaliter voli-
tum, necessarium est, vt præcedat iudicium, quo
& cognoscatur, & bonum iudicetur: ad id verò, quòd
solum interpretatiuè & imputatiuè est volitum, ne-
que

F